

34. Spira, ciuitas Episcopalis Germaniæ, ampla, quam Rudigerus tricesimus eiusdem vrbs Episcopus ciuitati addidit: alij vero altiore originē afferunt. Conradus II. Ecclesiam ibi fundauit, & filio suo Henrico, ad perficiendū reliquū opus reliquit. Est autem hæc ciuitas penē ab omnibus Imp. dotata: multi etiā Imperatores illic sua ossa condiderūt: veluti Henricus, Conradus, Rudolphus, & alij, quorū memoria in quadā tabula choro infixā, prorogatur, & ab Ottone Frisingensi in Chronicis adducitur. Lotharius hanc urbem obsedit anno 1126. autore Sigeberto. Ecclesia illic, post mortem Ottonis Episcopi Frisingensis, igne populabatur, vt collegit Radenicus, l. 2. c. 3. de gestis Friderici. Plura præterea, de eius flagratione Aeneas Syluius protulit. Conradus II. Ecclesiā Guidonis cōstruxit, prius ad S. Ioannē dictā, & reliquias eius huc traduxit, autore Episc. eorū Sigibaldo. Est & illic Ecclesia S. Germani, cuius Canonici olim in Sintzheim wormatiensis diocesis residebant, à Dagoberto cōstituti, hos Ioannes Episc. Spirensis huc traduxit. Venit tempore Conradi III. S. Bernhardus ad Spirenses, cuius vestigia in Ecclesia adhuc supersunt. Recens autē nomen est Spira, & quod nulli veterū constabat ante Henricorum & Ottonum tēpora. Otto enim Frisingensis l. 7. c. 16. & Ligurinus inter antiquissimos referuntur, qui Spire mentionē fecerunt: prius enim oēs Spirenses, Nemetes dixerunt, quemadmodū Cæsar in primo, Cornel. Marcellin. l. 16. Plin. li. 4. c. 17. Ptol. l. 2. c. 8. Strabo: etiā recentiores, veluti Orofius, Euseb. Hieron. dist. 12. epist. 3. Nunc verò Spira, vt Peutinger asserit, à mola nuncupatur, vnde Sebastianus Brant:

Inter Germanos quondam celeberrima Spira,

Quondam hæc à molis, nomen habere studeas.

Vnum, quasi inter mundi miracula, recensendū adducere placuit, vt opus in Germania non alibi visum Oliueti montē, Christi passionem referentē, quod planē tanto sumptu indigebat, quanto olim aliquod paruum oppidum. Huc vsq; Frāsciscus Irenicus. Est in hac vrbe Societatis Iesu collegiū, à capitulo canonicorum Cathedralis Ecclesiæ institutū, atq; dotatū. Cuius hoc tēpore Rector est D. Petrus Agrippinēsis, scientiarū & literarū nitorib. perpolitus.

40. Straubinga, ad Danubij ripas Bauariæ oppidum.

32. Suitia, Heluetiæ vicus, libertatis amantissimus, ad confœderatam Suitensium societatem, contra effrenatam nobilium insolentiam, Anno Christi 1315. recipitur.

32. Syluania Heluetiæ vicus, eodem cum Suitia anno, ad Helueticum fœdus admittitur.

T.

36. Tingis, ampla Mauritanæ ciuitas, ridicula quorundam Historicorum opinione, cōditorem habuit Sedded, Had filium, qui, vt aiunt, totius mundi imperium gerebat. Huic in mentem venisse dicunt, vt urbem exstrueret, quæ pulchritudine cum Paradyso terrestri certare posset: Muris igitur æneis urbem cinxit, domib. tecta addidit aurea & argentea, in quorum structuram maxima à totius orbis ciuitatibus tributa exegit. Classici verò Historiographi à Romanis in Oceani littore, ijs temporibus conditam affirmant, quibus & Granata regio subacta fuit. Distat à Fræto Herculeo triginta ferè miliaribus, à Fessa autem, centum & quinquaginta.

3. Toletum, in medio Lusitanæ prouinciæ, quod ceteras Hispaniæ regiones vbertate soli, cœliq; serenitate superat, in alto atque aspero loco situm, vrbs admodum est diues, multis & magnis mercatorum commercijs, quæ hinc ad omnes ferè populos Hispaniæ deferuntur. Quæ res causa est, vt hæc ciuitas rebus omnibus abundet, quas afferunt multi, qui veniunt, vt res alias venales, ad alios populos deferant. Hac itaq; rerum cōmutatione, continuoq; commercio, res Toleti vilis venduntur, quàm in locis vnde vehūt. Est autē ciuitas diuisa in regiones tres & viginti. Quas nobilitat & illustrat amplissimū & pulcherrimum tēplum. Quod, meo iudicio, sacras oēs edes, & forma conspicua, & magnis ædificijs, sacerdotumq; ministerijs, & ditissimis ornāmētis antecedit, in quo tēplo, fenestæ speculares cōplures, & imagines pulcherrimæ, varijs colorib. admirabiles & antiquas historias referentes, conspiciuntur. Vbi perlucida specula septingenta, quinquaginta numerauimus. Est præterea tēplum nō solum magnū, pulchrum, splendidū, sed etiam opulentū. In cuius facellis, quæ capellæ vocātur, & sunt numero plures, altaria sunt ornatissima. Est operæpretiū, & res admirabilis videre singulis dieb. & præcipuè festis, huius ecclesiæ sacerdotes supplicantes, nūc aureis, nunc argenteis, modò sericis, ali quando purpureis, & nonnunquam gēmatīs ornāmētis & preciosissimis indutos, rē diuinam celebrantes, & horas canonicas concinentes. Huius Ecclesiæ antistes, in Hispania, secundus est à Rege, nō dignitate solum, & autoritate, verū etiam populis, vestigalib. & potentia. Sub cuius imperio, præter alios minores populos, oppida nobilissima, ac memorabilissima septēdecim gubernantur. Ex quibus magnus Ecclesiæ Toletanæ redditus exigitur. Cuius summa est, vt accepimus, anno quolibet ducentorū millium ducatorū. Sunt in hoc sanctissimo tēplo, portæ numero sex, tres ad Occidentem, duæ ad meridiem, & vna ad Septentrionem. Quæ sunt omnes grandes & pulchræ, laminis æreis adornatæ, multiq; sanctorū simulachris & imaginib. & antiquis historijs conspicuæ. Sunt & pulchra duo pulcherrima, atque ditissima. Est & altare, in quo D. Illephōsus celebravit, acceptis ornāmētis ad sacrificandū necessarijs, à virgine Dei genitrice. Sed quid præterea dicā de sacratio, & de magnis diuitijs, & sanctorū reliquijs, quæ in eo sunt admirabiles? Quid de facellis & altarib. huius tēpli, quæ capellæ vocātur, adoratissimis? De ea præsertim, quā Cabildum vocant, aureo tecto &

omni Pontificum, qui hætenus huius Ecclesiæ fuerunt, imaginib. molynæ singulis diebus, & octo minq; cocti panis hominibus prornatissima. Distribuitur in hac Ecclesia multq; pauperibus eleebis, & inopia laborantib. qui mendicare erubescunt. Antistes præterea triginta pauperibus quoti die largitur alimenta. Qui magnas etiam confert elemosynas viduatis, pauperibus & orphanis, virginibus maritandis, ceterisq; multis hominib. necessitate coactis. Facit & Toletum fœlix ac opulentum Tagus amnis, diues ac amœnus, qui Toletanis pisces optimos propinat, hortos irrigat, materiam multam è nemoribus longè distantibus, euehit. Cuius aqua, quæ per aureas arenas defertur, est valdè salubris, & Toletanos hortos irrigas, causa est, vt fructibus & herbis hortensibus, tota ciuitas abundet, vtraq; siquidem ripa fluminis, Orientem versus, hortis & arboribus ad passuum millia ferè quinq; fertilissima est, & ad Occidentem tantundem. Ad Meridiem verò, & Septentrionem, præter vineas multas, sunt etiam amygdalorum & aliarum arborum, quasi nemora iucundissima. feruiunt Toletanæ ciuitati, tanquam dominæ, multis ac varijs rebus, oppida multa, pagorumq; maximus numerus, qui quidem Toletanam hanc urbem diuitē faciunt, & omnibus rebus abundatē, &c. Hæc ex Marinæo Siculo descriptus. Multi etiā alij viri doctissimi de huius vrbs magnificentia, eruditissimè scripserunt. Anno salutis 1551. accersiti sunt Domini de Societate Iesu ad urbē Toletanam, atq; in nobilissimā & amplissimam domum, quam olim Ioānes Siliceus, eius vrbs Episcopus, exadificauerat, & in Clericorum vsum instruxerat, sunt recepti.

19. Traiecti nomine, duo oppida vocantur, alterū, inferius, apud Batauos, alterum superius, in Thungris. De illo, hunc in modum Aeneas Syluius: Nec defunt, qui Traiectum nobilem urbē in Hollandia sitam dicant, nobis haud alienum esse videtur, aliquando Phrysiæ Traiectenses, aliquando Hollandiæ traditos esse, vt sæpe regionum terminos dominantium imperia mutant. Nostra quidē ætate, neq; Phrysiæ, neq; Hollandiæ dantur. Principatus Ecclesiæ Traiectensis Imperatori tantum subijcitur, latamq; possidet terram, diuersis Rhēni meatibus interclusam, cui ab Oriente Phrysiæ, à Meridie VVestphali iunguntur. Hollandia Septentrionem excipit, ab Occidente à ducatu Gelriæ Rheno flumine disijungitur. Imperitissimè verò, ne dicam fallacissimè, nonnulli ætate nostra, Traiectum Gallicæ nationis ciuitatem esse dixerunt, cum de Pontificis ageretur electione. Nam quo pacto Traiectū Galliæ dabimus, transduo Rhēni brachia situm, quando & qui cis Rhenum habitant, Colonienſes, Cluuenſesq; constar esse Germanos? Traiectensium quippe situs, mos, sermoq; Germanicus est. Traiectum diues & populosa ciuitas est. Episcopus vrbs II. millia pugnatorum, si quando necessitas ingruit, educit ad bellum, forma viris ac mulieribus egregia. Ab exteriorum incurſu, & aquarum inundatione, & propria virtute defenduntur. Potus genti ceruicia, vinum mercatores afferunt. Hucusq; Aeneas Syluij verba retulimus.

36. Treuiris, ad Mosellam flumen, vrbs primaria Galliæ Belgicæ miram antiquitatem redolens, hoc tempore amplissimo Archiepiscopatu Treuirēsi appellationem præbet. Treuirorum ciuitas, auctore Cæsare, longè plurimum totius Galliæ valebat equitatu, magnasq; habebat copias peditum. Pomponius Mela, clarissimos Belgarum tradit esse Treuiros, & horū opulentissimum oppidum Augustam Treuirorum vocari, cuius & Ptolem. meminit. Cornel. Tacitus, Coloniam Treuirorum subinde nominat. Scribit Cæsar, Treuirorum ciuitatem propter Germaniæ vicinitatē, cottidianis exercitijs bellis, cultu & feritate non multum Germanis abſimilem fuisse, neque imperata vnquam, nisi exercitu coactam, fecisse. Paulini Treuirensis Metropolitanī Galliarum Episcopi, qui cōtra Arrianos egregiè pugnavit, Theodorus meminit, in Historia tripartita. Hic etiam Athanasius Alexandrinus exulauit. Urbem Treuirorum Ausonius Burdegalenſis hoc epigrammate celebrauit.

Armipotens dudum celebrari Galliæ gessit,

Treueriaq; vrbs solum qua proxima Rheno,

Pacis vt in media gremio, secura quiescit.

Imperij vires quod alit, quod vestit, & armat.

Lata per extensum procurreunt mœnia collera,

Largus tranquillo prælabitur anne Mosella,

Longinqua omnigena vectans commercia terra.

Litterarijs nunc ornamentis hæc vrbs mirificè decoratur, idq; larga Reuerend. Treuirensis Archiantistitis D. Ioannis à Petra munificentia & liberalitate, qui collapsę propemodū Vniuersitati, Dominos de Societate Iesu maxima, & studiorum gloria, & iuuentutis Treuericę vtilitate, & haud poenitendo deniq; religionis cultu, præfecit. Cuius quidem instituti fructu Reuerendissimus, Illustrissimūq; eius Successor, D. Ioannes ab Els, eiusdem vrbs Archiepiscopus incitatus, Collegij fundationem auxit, atq; dotauit.

32. Tugium, Germanicè Zug, regionis eiusdē nominis primariū oppidum, Heluetio fœderi, incarnati verbi, an. 1352. adſociatum.

8. Turo, Galliæ Turonensis ciuitas Metropolitana.

32. Tigurum, vulgò *zurig*, vetustissimum Heluetiæ, oppidum, de quo plura Munſterus in sua Cosmographia.

56. Tzaffin, munitissimum Aphricæ oppidum.

V.

43. Valisoletum, vide Pincia.

43. Venetiæ, vrbs in intimo maris Hadriatici sinu, nostro æuo omnium celeberrima, opulentissimaq; cuius tanta magnificentia ac dignitas, vt etiam illi, qui hanc perlustrarūt, admirari eam potius, quàm